Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 15 mars 2012*

”Konsumentskydd — Konsumentkreditavtal — Felaktigt angivande av årlig effektiv ränta — Betydelsen av otillbörliga affärsmetoder och oskäliga villkor för giltigheten av avtalet som sådant”

I mål C-453/10,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Okresný súd Prešov (Slovakien) genom beslut av den 31 augusti 2010, som inkom till domstolen den 16 september 2010, i målet

Jana Pereničová,

Vladislav Perenič

mot

SOS financ, spol. s r. o.,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Tizzano samt domarna M. Safjan (referent), A. Borg Barthet, E. Levits och J.-J. Kasel,

generaladvokat: V. Trstenjak,

justitiesekreterare: handläggaren K. Sztranc-Sławiczek,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 15 september 2011,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Jana Pereničová och Vladislav Perenič, genom I. Šafranko och A. Motyka, advokáti,

— Slovakiens regering, genom B. Ricziová, i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom T. Henze och J. Kemper, båda i egenskap av ombud,

— Spaniens regering, genom F. Díez Moreno, i egenskap av ombud,

— Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: slovakiska.

— Europeiska kommissionen, genom G. Rozet, A. Tokár och M. Owsiany-Hornung, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 29 november 2011 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 6.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169) och av bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) (EUT L 149, s. 22) samt frågan om vilken betydelse tillämpningen av direktiv 2005/29 skulle kunna ha för direktiv 93/13.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, Jana Pereničová och Vladislav Perenič och, å andra sidan, SOS financ, spol. s r. o. (nedan kallat bolaget) som, utan att vara en bank, beviljar konsumentkrediter. Målet rör ett konsumentkreditavtal som Jana Pereničová och Vladislav Perenič ingått med bolaget.

Tillämpliga bestämmelser

Unionslagstiftningen

Direktiv 93/13

3 I sjunde, sextonde, tjugonde och tjugoförsta skälen i direktiv 93/13 föreskrivs följande:

”Detta kommer att hjälpa varu- och tjänsteleverantörerna att sälja varor och tillhandahålla tjänster, såväl i hemlandet som på den inre marknaden. På så vis stimuleras konkurrensen, vilket bidrar till ett ökat utbud för gemenskapens medborgare i deras egenskap av konsumenter.

...

… Vid bedömningen av begreppet god sed skall särskild hänsyn tas till parternas inbördes styrkeförhållande i förhandlingshänseende, huruvida konsumenten har uppmuntrats att acceptera villkoren och om varorna eller tjänsterna sålts eller levererats på kundens särskilda beställning. Näringsidkaren kan uppfylla kravet på god sed genom att handla lojalt och rättvist mot den andre parten, vars legitima intressen han måste beakta.

...

Avtalen skall formuleras på ett klart och begripligt språk och konsumenten skall ha en reell möjlighet att granska alla villkoren. …

Medlemsstaterna skall säkerställa att oskäliga villkor inte förekommer i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter. Om sådana villkor ändå förekommer skall de inte vara bindande för konsumenten men avtalet skall fortsätta att vara bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren.”

4 I artikel 3 i direktivet föreskrivs följande:

”1. Ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling skall anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.

...

3. Bilagan innehåller en vägledande, inte uttömmande lista på villkor som kan anses oskäliga.”

5 I artikel 4 i direktivet föreskrivs följande:

”1. [F]rågan om ett avtalsvillkor är oskäligt [ska] bedömas med beaktande av vilken typ av varor eller tjänster som avtalet avser och med hänsyn tagen, vid tiden för avtalets ingående, till alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks samt till alla övriga villkor i avtalet eller något annat avtal som det är beroende av.

2. Bedömningen av avtalsvillkors oskälighet skall inte avse vare sig beskrivningen av avtalets huvudföremål eller å ena sidan förhållandet mellan pris och ersättning och å andra sidan sålda tjänster eller varor; detta gäller i den mån dessa villkor är klart och begripligt formulerade.”

6 I artikel 5 i direktivet föreskrivs följande:

”I avtal där alla eller vissa villkor som erbjuds konsumenten är i skriftlig form skall dessa villkor alltid vara klart och begripligt formulerade. Vid tveksamhet om ett avtalsvillkors innebörd skall den för konsumenten mest gynnsamma tolkningen gälla. …”

7 I artikel 6 i direktivet föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäliga villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren.

...”

8 I artikel 8 i direktivet föreskrivs följande:

”För att säkerställa bästa möjliga skydd för konsumenten får medlemsstaterna, inom det område som omfattas av detta direktiv, anta eller behålla strängare bestämmelser som är förenliga med fördraget.”

9 I bilagan till direktiv 93/13 uppräknas de villkor som det hänvisas till i artikel 3.3 i direktivet enligt följande:

”1. Avtalsvillkor vars mål eller konsekvens är:

...

i) att oåterkalleligen binda konsumenten vid villkor som denne inte haft någon verklig möjlighet att ta del av innan avtalet ingicks,

...”

Direktiv 2005/29

10 Artikel 2 i direktiv 2005/29 har följande lydelse:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

c) *produkt*: alla typer av varor och tjänster, även fast egendom, rättigheter och skyldigheter.

d) *affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter* (nedan även kallade *affärsmetoder*): en näringsidkares handling, underlåtenhet, beteende, företrädande eller kommersiella meddelande (inklusive reklam och saluföring) i direkt relation till marknadsföring, försäljning eller leverans av en produkt till en konsument.

e) *att avsevärt snedvrida konsumentens ekonomiska beteende*: att använda en affärsmetod i syfte att i märkbar mån försämra konsumentens förmåga att fatta ett välgrundat beslut och därmed få konsumenten att fatta ett annat affärsbeslut än vad som annars skulle ha varit fallet.

...

k) *affärsbeslut*: ett beslut som fattas av en konsument om huruvida, hur och under vilka förutsättningar en produkt skall köpas, om hela eller delar av köpesumman skall betalas, om produkten skall behållas eller överlåtas eller om en avtalsenlig rättighet i samband med produkten skall utnyttjas oavsett om konsumenten beslutar att handa eller att avstå från att handla.

...”

11 I artikel 3 i direktivet föreskrivs följande:

”1. Detta direktiv skall tillämpas på otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på det sätt som anges i artikel 5, före, under och efter en affärstransaktion som gäller en produkt.

2. Detta direktiv skall inte påverka avtalsrättslig lagstiftning, särskilt inte regler om avtals giltighet, ingående eller verkan.

...

4. Om bestämmelserna i detta direktiv står i strid med andra gemenskapsbestämmelser som reglerar specifika aspekter av otillbörliga affärsmetoder, skall de senare ha företräde och tillämpas på dessa specifika aspekter.

5. Medlemsstaterna skall under en period på sex år från och med den 12 juni 2007 fortsätta att få tillämpa nationella bestämmelser, inom det område som tillnärmas genom detta direktiv, vilka är mer inskränkande eller mer föreskrivande än bestämmelserna i detta direktiv och vilka genomför direktiv som innehåller klausuler om minsta harmonisering. Dessa åtgärder måste vara väsentliga för att tillförsäkra att konsumenterna ges tillräckligt skydd mot otillbörliga affärsmetoder och måste stå i proportion till detta mål. …

…”

12 I artikel 5 i direktivet föreskrivs följande:

”1. Otillbörliga affärsmetoder skall vara förbjudna.

2. En affärsmetod skall vara otillbörlig om den

a) strider mot god yrkessed,

och

b) innebär, eller sannolikt kommer att innebära, avsevärd snedvridning av det ekonomiska beteendet i förhållande till produkten hos den genomsnittskonsument som affärsmetoden riktar sig till eller som nås av metoden, eller den genomsnittliga gruppmedlemmen om affärsmetoden riktar sig till en viss konsumentgrupp.

3. Affärsmetoder som sannolikt kommer att innebära avsevärd snedvridning av det ekonomiska beteendet endast hos en tydligt identifierbar grupp av konsumenter som på grund av mentala eller fysiska handikapp, ålder eller lättrogenhet är särskilt känsliga för metoden eller den produkt metoden avser, på ett sätt som näringsidkaren rimligen kan förväntas förutse, skall bedömas ur ett perspektiv som är representativt för den genomsnittliga medlemmen i denna grupp. …

4. Affärsmetoder skall anses otillbörliga om de

a) är vilseledande enligt artiklarna 6 och 7,

eller

b) aggressiva enligt artiklarna 8 och 9.

…”

13 I artikel 6 i direktivet föreskrivs följande:

”1. En affärsmetod skall anses vara vilseledande om den inbegriper oriktig information och således är falsk eller om den på något sätt, även genom den allmänna utformningen – även om informationen är korrekt i sak – vilseleder eller sannolikt kommer att vilseleda genomsnittskonsumenten i ett eller flera av följande avseenden, samt i endera fallet medför eller sannolikt kommer att medföra att denne fattar ett affärsbeslut som han annars inte skulle ha fattat:

…

d) Priset eller hur priset beräknas, eller förekomsten av särskilda prisfördelar.

…”

14 I artikel 7 i direktiv 2005/29 föreskrivs följande:

”1. En affärsmetod skall anses vara vilseledande om den, i sitt sammanhang och med beaktande av alla dess särdrag och omständigheterna kring den samt av kommunikationsmediets begränsningar, innebär att näringsidkaren underlåter att lämna väsentlig information som genomsnittskonsumenten, beroende på sammanhanget, behöver för att fatta ett välgrundat affärsbeslut och därigenom medför, eller sannolikt kommer att medföra, att genomsnittskonsumenten fattar ett affärsbeslut som denne annars inte skulle ha fattat.

2. Det skall även anses vara vilseledande underlåtenhet om en näringsidkare, med hänsyn till de omständigheter som beskrivs i punkt 1, döljer sådan väsentlig information som avses i den punkten eller ger sådan information på ett oklart, obegripligt, tvetydigt eller olämpligt sätt, eller inte anger affärsmetodens kommersiella syfte om detta inte redan framgår av sammanhanget och när något av dessa fall innebär, eller sannolikt kommer att innebära, att genomsnittskonsumenten fattar ett affärsbeslut som denne annars inte skulle ha fattat.

…”

15 I artikel 11 i direktivet föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall i konsumenternas intresse se till att det finns adekvata och effektiva metoder för att bekämpa otillbörliga affärsmetoder så att efterlevnaden av bestämmelserna i detta direktiv säkerställs.

...”

16 I artikel 13 i direktivet föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall fastställa sanktionerna vid överträdelse av de nationella bestämmelser som antas för tillämpningen av detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att dessa verkställs. Sanktionerna skall vara effektiva, proportionella och avskräckande.”

Den nationella lagstiftningen

17 I artikel 52 i den slovakiska civillagen föreskrivs följande:

”1) Med konsumentavtal avses alla avtal, oavsett rättslig form, som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument.

2) Villkoren i ett konsumentavtal samt alla andra bestämmelser som avser ett rättsligt förhållande som konsumenten ingått i, ska tolkas till konsumentens fördel. Särskilda avtal och överenskommelser som, med beaktande av deras innehåll eller ändamål, syftar till att kringgå dessa bestämmelser är ogiltiga.

...

4) Med konsument avses samtliga fysiska personer som vid ingående och genomförande av ett konsumentavtal inte handlar inom ramen för sin näringsverksamhet eller annan ekonomisk verksamhet.”

18 I artikel 53 i civillagen föreskrivs följande:

”1) Avtal som sluts med en konsument får inte innehålla bestämmelser som medför en betydande obalans i avtalsparternas rättigheter och skyldigheter till nackdel för konsumenten (oskäligt villkor). Ett villkor som rör huvudföremålet för prestationen och bestämmande av priset ska inte anses som oskäligt om det är tydligt, klart och begripligt eller om det har förhandlats fram individuellt.

...

4) En bestämmelse i ett konsumentavtal ska särskilt anses utgöra ett oskäligt villkor om:

...

k) den innebär ett krav på att en konsument som inte fullgör sina skyldigheter som påföljd betalar ett oproportionerligt stort ersättningsbelopp,

...

5) Oskäliga villkor i ett konsumentavtal är ogiltiga.”

19 I artikel 4 i lag nr 258/2001 om konsumentkrediter föreskrivs följande:

”1) Konsumentkreditavtal som inte upprättas skriftligt är ogiltiga. Konsumenten ska ges ett exemplar av avtalet.

2) Konsumentkreditavtal ska, förutom allmänna uppgifter, innehålla uppgifter om

...

j) den årliga effektiva räntan och den totala kreditkostnaden som konsumenten ska betala, beräknade på grundval av de uppgifter som är aktuella vid tidpunkten för avtalets ingående,

...

Om ett konsumentkreditavtal inte innehåller de uppgifter som anges i punkt 2 j ska krediten anses vara ränte- och kostnadsfri."

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

20 Jana Pereničová och Vladislav Perenič har väckt talan med yrkande om att det kreditavtal de ingått med bolaget – vilket, utan att vara en bank, beviljar konsumentkrediter genom standardavtal – ska förklaras ogiltigt. Det framgår av beslutet om hänskjutande att den kredit som är i fråga i det nationella målet har beviljats den 12 mars 2008.

21 Enligt avtalet beviljade bolaget Jana Pereničová och Vladislav Perenič en kredit på 150 000 SKK (4 979 euro) som skulle amorteras under 32 månader med ett månadsbelopp på 6 000 SKK (199 euro). Härutöver skulle de betala en trettiotredje amortering motsvarande kreditbeloppet. Jana Pereničová och Vladislav Perenič skulle således betala sammanlagt 342 000 SKK (11 352 euro).

22 Den årliga effektiva räntan fastställdes i avtalet till 48,63 procent, men uppgår – enligt den beräkning som gjorts av den hänskjutande domstolen – i praktiken till 58,76 procent, eftersom bolaget inte i sin beräkning har tagit med kreditkostnaden för den beviljade krediten.

23 Det framgår dessutom av beslutet om hänskjutande att det kreditavtal som är i fråga i det nationella målet innehåller flera villkor som är ofördelaktiga för kredittagarna.

24 Den nationella domstolen har angett att det skulle vara fördelaktigare för kredittagarna att detta kortfristiga kreditavtal ogiltigförklarades i sin helhet, på grund av att det innehåller vissa oskäliga villkor, än att de avtalsvillkor som inte är oskäliga upprätthölls. I det förstnämnda fallet skulle konsumenterna nämligen endast vara skyldiga att betala dröjsmålsränta på 9 procent och inte den samlade kreditkostnaden för den beviljade krediten, vilken är betydligt högre än dröjsmålsräntan.

25 Okresný súd Prešov (domstol i första instans i Prešov) fann att utgången i målet beror på tolkningen av relevanta bestämmelser i unionsrätten och beslutade därför att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen.

"1) Tillåter bestämmelsen om skydd för konsumenten i artikel 6.1 i rådets direktiv 93/13 … att det, när oskäliga villkor befunnits föreligga i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument, anses att avtalet i sin helhet inte är bindande för konsumenten, när detta är mer förmånligt för den sistnämnde?

2) Innebär kriterierna för vad som utgör otillbörliga affärsmetoder i … direktiv 2005/29 … att det kan anses att det utgör en otillbörlig affärsmetod i förhållande till konsumenten att näringsidkaren i avtalet anger en årlig effektiv ränta som är lägre än den verkliga effektiva räntan? Är det förenligt med direktiv 2005/29… att fastställandet av att det föreligger en otillbörlig affärsmetod får betydelse för giltigheten av kreditavtalet och uppnåendet av de syften som eftersträvas med artiklarna 4.1 och 6.1 i direktiv 93/13, när avtalets ogiltighet är mer förmånligt för konsumenten?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

26 Den nationella domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 6.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att de nationella domstolarna – i sådana fall då de konstaterar att det föreligger oskäliga villkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument – kan besluta att avtalet i sin helhet inte är bindande för konsumenten av det skälet att detta är mer förmånligt för den sistnämnde.

27 För besvarandet av denna fråga påpekar domstolen inledningsvis att det skyddssystem som införs genom direktiv 93/13 grundar sig på tanken att konsumenten befinner sig i underläge i förhållande till näringsidkaren, i fråga om såväl förhandlingsposition som informationsnivå, vilket medför att konsumenten godkänner villkor som näringsidkaren har utformat i förväg, utan att kunna påverka villkorens innehåll (dom av den 26 oktober 2006 i mål C-168/05, Mostaza Claro, REG 2006, s. I-10421, punkt 25, av den 4 juni 2009 i mål C-243/08, Pannon GSM, REG 2009, s. I-4713, punkt 22, och av den 6 oktober 2009 i mål C-40/08, Asturcom Telecomunicaciones, REG 2009, s. I-9579, punkt 29).

28 Med hänsyn till det faktum att konsumenten befinner sig i underläge krävs det, enligt artikel 6.1 i direktiv 93/13, att medlemsstaterna föreskriver att oskäliga villkor ”inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten”. Enligt rättspraxis är detta en tvingande bestämmelse som har till syfte att ersätta den formella jämvikt mellan avtalsparternas rättigheter och skyldigheter som följer av avtalet med en verklig jämvikt så att parterna blir jämbördiga (se domarna i de ovannämnda målen Mostaza Claro, punkt 36, och Asturcom Telecomunicaciones, punkt 30, samt dom av den 9 november 2010 i mål C-137/08, VB Pénzügyi Lízing, REU 2010, s. I-10847, punkt 47).

29 När det gäller betydelsen för det aktuella avtalets giltighet av att det konstateras innehålla oskäliga avtalsvillkor påpekar domstolen att det framgår av artikel 6.1 *in fine* i direktiv 93/13 att ”avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren”.

30 Om en nationell domstol konstaterar att det föreligger oskäliga avtalsvillkor är den således, i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 93/13, skyldig att säkerställa att detta får de verkningar som föreskrivs i nationell rätt så att villkoren inte är bindande för konsumenten (se domen i det ovannämnda målet Asturcom Telecomunicaciones, punkterna 58 och 59, och beslut av den 16 november 2010 i mål C-76/10, Pohotovosť, REU 2010, s. I-11557, punkt 62). Det ankommer vidare på den nationella domstolen att pröva huruvida avtalet kan bestå utan de oskäliga villkoren (se beslutet i det ovannämnda målet Pohotovosť, punkt 61).

31 Såsom framgår av den rättspraxis som nämnts i punkt 28 i denna dom och såsom generaladvokaten anfört i punkt 63 i sitt förslag till avgörande är unionslagstiftarens syfte med direktiv 93/13 nämligen att återställa jämvikten mellan parterna samtidigt som giltigheten av avtalet som sådant i princip upprätthålls och inte att alla avtal innehållande oskäliga villkor ska ogiltigförklaras.

32 När det gäller kriterierna för bedömningen av huruvida ett avtal faktiskt kan bestå utan de oskäliga villkoren talar såväl ordalydelsen i artikel 6.1 i direktiv 93/13 som de rättssäkerhetskrav som gör sig gällande för näringsverksamhet för en objektiv tolkning av den aktuella bestämmelsen. En av parternas subjektiva förhållanden – i detta fall konsumentens – kan således, såsom generaladvokaten har anfört i punkterna 66–68 i sitt förslag till avgörande, inte anses avgörande för avtalets framtida öde.

33 Artikel 6.1 i direktiv 93/13 kan således inte tolkas så, att den domstol som prövar saken – vid bedömningen av huruvida ett avtal innehållande ett eller flera oskäliga villkor kan bestå utan dessa villkor – kan grunda sitt avgörande endast på att det eventuellt är förmånligt för konsumenten att avtalet förklaras ogiltigt i sin helhet.

34 Det ska emellertid påpekas att direktiv 93/13 endast företar en partiell och minimal harmonisering av nationell lagstiftning gällande oskäliga villkor, varvid medlemsstaterna har möjlighet att ge konsumenterna ett bättre skydd än det skydd som föreskrivs i direktivet. Medlemsstaterna har således, enligt vad som uttryckligen föreskrivs i artikel 8 i direktivet, möjlighet att ”inom det område som omfattas av [direktivet], anta eller behålla strängare bestämmelser som är förenliga med fördraget” för att säkerställa bästa möjliga skydd för konsumenten (se dom av den 3 juni 2010 i mål C-484/08, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, REU 2010, s. I-4785, punkterna 28 och 29).

35 Direktiv 93/13 utgör således inte hinder för att en medlemsstat, med iakttagande av unionsrätten, i nationell lagstiftning föreskriver att ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument och som innehåller ett eller flera oskäliga villkor kan förklaras ogiltigt i sin helhet om detta leder till ett bättre skydd för konsumenten.

36 Mot denna bakgrund ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 6.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att den domstol som prövar saken – vid bedömningen av huruvida ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument och som innehåller ett eller flera oskäliga villkor kan bestå utan dessa villkor – inte kan grunda sitt avgörande endast på att det eventuellt är förmånligt för en av parterna, i detta fall konsumenten, att avtalet förklaras ogiltigt i sin helhet. Direktivet utgör emellertid inte hinder för att en medlemsstat, med iakttagande av unionsrätten, föreskriver att ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument och som innehåller ett eller flera oskäliga villkor är ogiltigt i sin helhet om detta leder till ett bättre skydd för konsumenten.

Den andra frågan

37 Den nationella domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida det utgör en otillbörlig affärsmetod i den mening som avses i direktiv 2005/29 att i ett konsumentkreditavtal ange en årlig effektiv ränta som är lägre än den verkliga effektiva räntan. Om denna fråga besvaras jakande vill den nationella domstolen veta vilken betydelse detta har för bedömningen av huruvida avtalet, enligt vad som anges i artikel 4.1 i direktiv 93/13, kan anses innehålla oskäliga villkor och för bedömningen av huruvida avtalet är giltigt i sin helhet enligt artikel 6.1 i sistnämnda direktiv.

38 För att besvara denna fråga ska det inledningsvis erinras om att begreppet affärsmetod i artikel 2 d i direktiv 2005/29 definieras, genom en synnerligen vid formulering, som ”en näringsidkares handling, underlåtenhet, beteende, företrädande eller kommersiella meddelande (inklusive reklam och saluföring) i direkt relation till marknadsföring, försäljning eller leverans av en produkt till en konsument” (dom av den 14 januari 2010 i mål C-304/08, Plus Warenhandelsgesellschaft, REU 2010, s. I-217, punkt 36, och av den 9 november 2010 i mål C-540/08, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, REU 2010, s. I-10909, punkt 17).

39 Vidare ska artikel 3.1 i direktiv 2005/29, i förening med artikel 2 c i direktivet, tillämpas på otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter före, under och efter en affärstransaktion som gäller en produkt eller en tjänst. Enligt artikel 5.4 i direktivet ska affärsmetoder anses otillbörliga om de är vilseledande.

40 Slutligen ska en affärsmetod, enligt vad som framgår av artikel 6.1 i direktiv 2005/29, anses vara vilseledande om den inbegriper oriktig information och således är falsk eller om den på något sätt, även genom den allmänna utformningen, vilseleder eller sannolikt kommer att vilseleda genomsnittskonsumenten i ett eller flera av de avseenden som anges i artikeln samt i ettdera fallet medför eller sannolikt kommer att medföra att genomsnittskonsumenten fattar ett affärsbeslut som han eller hon annars inte skulle ha fattat. Priset eller hur priset beräknas är en av de aspekter som nämns i denna bestämmelse.

41 En affärsmetod som den som är i fråga i det nationella målet och som innebär att den årliga effektiva ränta som anges i ett kreditavtal är lägre än den verkliga effektiva räntan utgör oriktig information om den sammanlagda kreditkostnaden och därmed om priset i den mening som avses i artikel 6.1 d i

direktiv 2005/29. Då angivandet av en sådan effektiv ränta medför eller sannolikt kommer att medföra att genomsnittskonsumenten fattar ett affärsbeslut som han eller hon annars inte skulle ha fattat, vilket det ankommer på den nationella domstolen att pröva, kan denna oriktiga information anses utgöra en vilseledande affärsmetod enligt artikel 6.1 i detta direktiv.

42 När det gäller betydelsen av detta fastställande för bedömningen av huruvida nämnda avtal innehåller oskäliga villkor enligt vad som anges i artikel 4.1 i direktiv 93/13 finner domstolen att denna bestämmelse ger en synnerligen vid definition av de kriterier som ska tillämpas vid bedömningen, vilka uttryckligen innefattar ”alla omständigheter” i samband med att det aktuella avtalet ingicks.

43 Mot denna bakgrund utgör – såsom generaladvokaten har anfört i punkt 125 i sitt förslag till avgörande – fastställandet av att en affärsmetod är otillbörlig ett av de kriterier utifrån vilka den behöriga domstolen kan bedöma huruvida avtalet innehåller oskäliga avtalsvillkor enligt artikel 4.1 i direktiv 93/13.

44 Denna omständighet innebär emellertid inte i sig att de omtvistade villkoren automatiskt ska anses oskäliga. Det ankommer nämligen på den nationella domstolen att ta ställning till tillämpningen av de generella kriterier som anges i artiklarna 3 och 4 i direktiv 93/13 på ett bestämt villkor, vilket ska bedömas utifrån alla relevanta omständigheter i det enskilda fallet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 april 2004 i mål C-237/02, Freiburger Kommunalbauten, REG 2004, s. I-3403, punkterna 19–22, domarna i de ovannämnda målen Pannon GSM, punkterna 37–43, och VB Pénzügyi Lízing, punkterna 42 och 43, samt beslutet i det ovannämnda målet Pohotovosť, punkterna 56–60).

45 När det gäller betydelsen av att det felaktiga angivandet av årlig effektiv ränta fastställts utgöra en otillbörlig affärsmetod för bedömningen av huruvida avtalet är giltigt i sin helhet enligt artikel 6.1 i direktiv 93/13 räcker det att nämna att direktiv 2005/29, enligt dess artikel 3.2, inte påverkar avtalsrättslig lagstiftning, särskilt inte regler om avtals giltighet, ingående eller verkan.

46 Fastställandet av att en affärsmetod är otillbörlig har följaktligen ingen direkt betydelse för frågan huruvida avtalet är giltigt enligt artikel 6.1 i direktiv 93/13.

47 Mot denna bakgrund ska den andra frågan besvaras enligt följande. En affärsmetod, såsom den som är i fråga i det nationella målet, som innebär att den årliga effektiva ränta som anges i ett kreditavtal är lägre än den verkliga effektiva räntan ska anses ”vilseledande” i den mening som avses i artikel 6.1 i direktiv 2005/29, såvitt den medför eller sannolikt kommer att medföra att genomsnittskonsumenten fattar ett affärsbeslut som han eller hon annars inte skulle ha fattat. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva huruvida så är fallet i det mål den har att avgöra. Fastställandet av att en sådan affärsmetod är otillbörlig utgör ett av de kriterier utifrån vilka den behöriga domstolen, enligt artikel 4.1 i direktiv 93/13, kan bedöma huruvida avtalsvillkoren avseende konsumentens kreditkostnad är oskäliga. Detta fastställande har emellertid ingen direkt betydelse för bedömningen av huruvida det kreditavtal som ingåtts är giltigt enligt artikel 6.1 i direktiv 93/13.

Rättegångskostnader

48 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttranden till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

1) Artikel 6.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal ska tolkas så, att den domstol som prövar saken – vid bedömningen av huruvida ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument och som

innehåller ett eller flera oskäliga villkor kan bestå utan dessa villkor – inte kan grunda sitt avgörande endast på att det eventuellt är förmånligt för en av parterna, i detta fall konsumenten, att avtalet förklaras ogiltigt i sin helhet. Direktivet utgör emellertid inte hinder för att en medlemsstat, med iakttagande av unionsrätten, föreskriver att ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument och som innehåller ett eller flera oskäliga villkor är ogiltigt i sin helhet om detta leder till ett bättre skydd för konsumenten.

2) **En affärsmetod, såsom den som är i fråga i det nationella målet, som innebär att den årliga effektiva ränta som anges i ett kreditavtal är lägre än den verkliga effektiva räntan ska anses ”vilseledande” i den mening som avses i artikel 6.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder), såvitt den medför eller sannolikt kommer att medföra att genomsnittskonsumenten fattar ett affärsbeslut som han eller hon annars inte skulle ha fattat. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva huruvida så är fallet i det mål den har att avgöra. Fastställandet av att en sådan affärsmetod är otillbörlig utgör ett av de kriterier utifrån vilka den behöriga domstolen, enligt artikel 4.1 i direktiv 93/13, kan bedöma huruvida avtalsvillkoren avseende konsumentens kreditkostnad är oskäliga. Detta fastställande har emellertid ingen direkt betydelse för bedömningen av huruvida det kreditavtal som ingåtts är giltigt enligt artikel 6.1 i direktiv 93/13.**

Underskrifter